

značenju riječi) jest *tehničko spravljanje-računanje* na kojem se temelji svako suvremeno mišljenje, činjenje i sačinjanje. Mito-logija kao tehno-logija je dvoznačna u bitnom smislu: kao mišljenje *tehnike* (u smislu genitivus subiectivus) ona je računanje i spravljanje iz tehnike svega kao osebičnog, tehničkog objekta (tehno-logika na mjestu metafizike u cjelini), i, ujedno, ona je naslov za *mišljenje* tehnike u njenoj *povijesnoj biti*, za *promišljanje* i *obrat* znanstvenog nacrt-a-obrađe svijeta k još-ne-odlučenoj punini jedne drukčije mogućnosti. Sad je, na poslijetku, sve na tome da se tehno-logijski projekt kao artikulirana pred-postavka svega što jest, sa svom smionošću življenja *otvori* za ne-pred-videnu, iskonsku zgodu, neiscrpljenu i neiscrpljivu mogućnost, i to baš tamo gdje ona, kao funkcionalni „krug“ totalnog funkcioniranja, u svom zatvaranju ništi život sam. To otvaranje nikad ne može biti samo još jedna, sve nadmašujuća postavka rada samog kao „konkretnog apsoluta“, kao ni, još manje, puni čin i radnja čovjeka-radnika koji *jest iz apsoluta* i za njega⁷¹.

⁷¹ Usporedi ovdje Marcuseove zahtjeve i napore oko „novih potreba čovjeka“, oko „velikog odbijanja“, otklanjanja jednodimenzionalnog društva i čovjeka, oko „smiraja, namirenja i umirenja (pacifikacije) egzistencije,“ oko „društva kao umjetničkog djela“, veze umjetnosti i tehnologije, itd. Da bi tako nešto doista, „kvalitativno nadmašilo“ postojeći „realitet“, trebalo bi da Marcuse sam, prije svega, raščistiti s vlastitim subjektivističkim aktivizmom, unatoč deklaracija. Njegovo „utopijsko“ mišljenje, međutim, više sponira metafiziku Blochova tipa nego smiraj i preobljene same metafizike. Freud, kolikogod bio skrojen po Marcuseovoj mjeri, neće ga osloboditi manipulacije. Njegova „radikalnost“ hrani se pretpostavkama svijeta koji bi da „prevladava“. [H. M., l. c., str. 234, 233, passim; H. M., An essay on liberation, Beacon Press, Boston, Mass, 1969. sav je posvećen tim pitanjima; usporedi navlastito H. M., Društvo kao umjetničko djelo, Kulturni radnik, Zagreb, 1968, str. 174—181; „Utopijska ideja estetičke zbilje mora se izdržati sve do smještenosti koja danas uz nju nužno prijanja“, (str. 181); H. M., predgovor za „Kultur und Gesellschaft“, ed.